

UNIVERZITA PALACKÉHO V
OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra rozvojových a environmentálních studií

Bakalářská práce

**Dopady integrace uprchlíků na místní
komunity v Ugandě**

Adela Cedulová

Vedoucí práce: Lucie Macková, M.A., Ph.D.

Studijní program: Mezinárodní rozvojová studia

Olomouc 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma *Dopady integrace uprchlíků na místní komunity v Ugandě* vypracovala samostatně s využitím v práci uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne

.....

Podpis

Poděkování

Ráda bych na tomto místě poděkovala vedoucí mé bakalářské práce Lucii Mackové M.A., Ph.D. za odborné vedení a vstřícnost při tvorbě bakalářské práce. Velké poděkování patří také mé mamce a bratřovi, za podporu při studiu.

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

Jméno a příjmení: **Adela CEDULOVÁ**
Osobní číslo: **R18410**
Adresa: **Lúčky 23, Skalica, 90901 Skalica, Slovenská republika**
Téma práce: **Dopady integrace uprchlíků na místní komunity v Ugandě**
Téma práce anglicky: **Impacts of refugee integration in local communities in Uganda**
Vedoucí práce: **Lucie Macková, M.A., Ph.D.**
Katedra rozvojových a environmentálních studií

Zásady pro vypracování:

Bakalářská práce se zabývá problematikou uprchlických táborů a lokální integrace uprchlíků v Ugandě. Cílem práce je popsat a analyzovat vliv přijetí uprchlíků na přijímající stát a zhodnotit efektivitu přístupu ugandské vlády k uprchlictví a dopady těchto politik na jejich situaci. V první části bude představena situace v Ugandě a následně porovnána se situací v sousedních státech. V další bude analyzován vliv lokální integrace a uprchlických táborů na přijímající komunity a na uprchlíky samotné.

Seznam doporučené literatury:

Ahimbisibwe, Frank (2019). „Uganda And The Refugee Problem: Challenges And Opportunities“. *African Journal Of Political Science And International Relations* 13 (5): 62-72. doi:10.5897/ajpsir2018.1101.
Betts, A. et al (2019), *Refugee Economies in Uganda: What Difference Does the Self-Reliance Model Make?* (Oxford: RSC)
Ruaudel, H. and S. Morrison-Métois (2017), „Responding to Refugee Crises: Lessons from evaluations in Ethiopia and Uganda as countries of destination“, *OECD Development Co-operation Working Papers*, No. 38, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/8346fc6f-en>.
Ruth Nnadi Ebere and David Mwesigwa (2021). The effectiveness of social inclusion of refugees in Kiryandongo refugee settlement community of mid-western Uganda, 2(2): 76-94.

Podpis vedoucího práce:

Datum:

Podpis vedoucího pracoviště:

Datum:

Abstract

Bakalářská práce se zabývá dopady současného uprchlického režimu v Ugandě a vlivem lokální integrace uprchlíků na místní komunity. Popsány jsou hlavně socioekonomické dopady a vliv na státní bezpečnost. Práce také ukazuje současnou uprchlickou situaci v Ugandě, její kontext a srovnává ji s dalšími státy v regionu. Pozornost je věnována i tomu, jak tento režim ovlivňuje samotné uprchlíky.

Klíčová slova

Uprchlík, Uganda, lokální integrace, nucená migrace

Abstract

The main focus of this bachelor thesis is to explore how contemporary refugee regime in Uganda and integration of refugees affect local communities. It explores mainly socioeconomic impact and implication for state security. The thesis also describes context of current refugee situation in Uganda and compare it with other states from same region. The impact on refugee situation will also be discussed.

Key words

Refugee, Uganda, local integration, forced migration

Seznam zkratek

CRRF – Comprehensive Refugee Response Framework

DRC – Demokratická republika Kongo (Democratic republic of Congo)

FAO – Organizace OSN pro výživu a zemědělství (Food and Agriculture Organization)

HDP – Hrubý domácí produkt

HRW – Human Rights Watch

LRA – Armáda Božího vzdoru (Lord's Resistance Army)

NRA – Armáda národního odporu (National Resistance Army)

OPM – Office of Prime Minister

ReHoPE – Refugee and Host Population Empowerment

RPF – Rwandská vlastenecká fronta (Rwandan Patriotic Front)

UN – Organizace spojených národů (United Nations)

UNDP – Rozvojový program OSN (United Nations Development Programme)

UNHCR – Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (United Nations High Commissioner for Refugees)

WFP – Světový potravinový program (World Food Programme)

WHO – Světová zdravotnická organizace (World Health Organization)

Seznam tabulek

Tabulka: Uprchlická populace podle země původu (2022).....	15
--	----

Obsah

Úvod	9
Cíle a metody.....	11
1. Uganda.....	12
1.1 Nucená migrace v historickém kontextu	13
2. Současná uprchlická situace v Ugandě.....	14
2.1 Uprchlíci v dlouhodobé uprchlické situaci.....	15
3. Uprchlický režim v Ugandě.....	18
3.1 Srovnání s ostatními státy	22
3.1.1 Etiopie	22
3.1.2 Keňa	23
3.1.3 Tanzanie	23
3.2 Shrnutí.....	24
4. Dopady na uprchlíky	26
4.1 Soběstačnost a přidělování půdy	26
4.2 Zaměstnání a možnost podnikání.....	27
4.3 Životní úroveň	29
4.4 Vzdělání	30
4.5 Zdraví.....	32
4.6 Trvalá řešení.....	32
4.7 Důsledky pandemie COVID-19.....	33
4.8 Inkluze uprchlíků	34
4.9 Shrnutí.....	35
5. Dopady na místní komunity	37
5.1 Ekonomické dopady	37
5.2 Přístup k sociálním službám.....	38
5.3 Názory místních a spory	39
5.4 Bezpečnost.....	41
5.5 Environmentální důsledky	42
Závěr	44
Seznam literatury.....	46

Úvod

V dějinách lidstva a každého státu můžeme nalézt mnohé příběhy lidí, kteří museli utéct ze svého domova. Ať už byli jejich důvody k útěku obavy z pronásledování, hrůzy válek nebo strasti chudoby, problémy, kterým čelili nejsou velmi rozdílné. Nejdůležitější je v této situaci nejprve zajistit bezpečí uprchlíků a jejich stabilitu. Vzhledem k povaze příčin, které je donutily opustit domov, však délka jejich pobytu v zemi azylu obvykle není krátká, což vytváří další problémy. K tomu, aby byl zajištěn plnohodnotný život, na který má každý nárok, je potřebné hledat řešení, které dávají uprchlíkem určitou autonomii nad svými životy.

V diskusi o problematice uprchlictví se často zapomíná na lidský rozměr této situace a řeší se pouze problém bezpečnosti a ekonomiky státu. Zejména v Evropě v průběhu uprchlické krize bylo toto téma zneužito politiky a často docházelo k velké dehumanizaci uprchlíků. Populární narativy je vykreslovali jako hrozbu a riziko pro státní bezpečnost. Přijetí uprchlíků však může pro stát znamenat i velkou příležitost nejen z morálního, ale i praktického hlediska.

V kontrastu s politikou zabraňování vstupu uprchlíků na území, která je častá v Evropě, výrazně vyniká otevřenost uprchlického režimu v Ugandě. Země má bohaté zkušenosti s nucenou migrací, což má dopad také na rozdílné vnímání uprchlíků. Ti mají mnohé svobody a možnosti, které jim umožňují aspoň částečně získat kontrolu nad svými životy a umožňují jim lépe se integrovat. Hlavní cíl uprchlického režimu je uprchlíky zbavit závislosti na asistenci. V důsledku toho mají být také sníženy náklady a zátěž na komunity, které je přijímají. Současná uprchlická krize ale v historii Ugandy nemá obdoby a vytváří početné výzvy pro současný režim. Velký počet uprchlíků má také výrazné dopady na místní obyvatelstvo a dostupnost materiálních zdrojů.

Práce nejprve popíše současnou uprchlickou situaci v Ugandě. Pozornost bude věnována také důvodům současného stavu a uprchlíkům v zdlouhavé situaci. Pro lepší pochopení kontextu bude také stručně představena země a její historie. V další části budou představena specifika ugandského uprchlického režimu a ochrany práv uprchlíků. To bude následně porovnáno s uprchlickými režimy v Tanzánii, Keni a Etiopii. Důraz bude kladen hlavně na to, jaké práva a možnosti tyto režimy uprchlíkům poskytují. V poslední části budou ukázány dopady tohoto režimu na uprchlíky a na místní komunity, které je

přijímají. Analyzována bude hlavně socioekonomická oblast, přístup k službám, vztahy mezi těmito skupinami a bezpečnost. Okrajově bude také zmíněn enviromentální dopad.

Cíle a metody

Cílem této práce je popsat uprchlickou situaci v Ugandě a zhodnotit, jak přítomnost uprchlíků ovlivňuje místní obyvatelé. Práce také představí současný uprchlický režim v Ugandě, který bude porovnán s přístupy vybraných států ze stejného regionu. Pozornost je také věnována dopadům ugandského uprchlického režimu na životní situaci uprchlíků.

Práce odpovídá na výzkumné otázky

- Jaká je současná uprchlická situace a uprchlický režim v Ugandě?
- Jaký je rozdíl v přístupu Ugandy a dalších států v regionu (Tanzanie, Keňa, Etiopie) k uprchlíkům?
- Jaký vliv má tento režim na socio-ekonomickou situaci místních komunit a uprchlíků?

V první části práce bude stručně představen kontext situace v Ugandě a její historie s důrazem na nucenou migraci. Práce poté nastíní současnou uprchlickou situaci a představí legislativu a strategie aplikovány v tomto státě. Toto bude porovnáno s ostatními státy, zejména s ohledem na práva a svobody uprchlíků a možnost trvalých řešení. Na závěr bude zanalyzován efekt současného režimu na socioekonomickou situaci uprchlíků a místních, a také dopady na bezpečnost státu.

Při zpracování této bakalářské práce byla použita rešeršně-kompilační metoda, která spočívá ve sběru a kompilaci dat. Ty se následně analyzují a interpretují. Hlavním zdrojem byli odborné články, publikace a studie. Nejpodstatnějším zdrojem informací byl výzkum Betts et al. (2019). Důležitým zdrojem informací a statistik byly také databáze UNHCR, Světové banky a jiných organizací. Použity byly také oficiální dokumenty vydané ugandskou vládou.

1. Uganda

Uganda je vnitrozemní stát nacházející se ve východní části Afriky. Sousedí s Jižním Sudánem, Demokratickou republikou Kongo, Rwandou, Keňou a Tanzánií. Uganda má tropické klima zmírněno nadmořskou výškou. Navzdory vyšší nadmořské výšce se v zemi nachází velké množství úrodné půdy vhodné pro zemědělství. To také tvoří 28,2 % HDP země a zaměstnává přes 70 % populace. Uganda stále patří mezi země s nízkým HDP na osobu (World Factbook, 2022).

Populaci Ugandy tvoří více než 45,7 milionu lidí a patří mezi jednu z nejrychleji rostoucích na světě. Téměř polovina obyvatel je mladší 15 let. Etnické složení je velmi pestré, v zemi je 65 různých etnických skupin. Existují výrazné rozdíly mezi severní částí a zbytkem země. Tato část byla už v době kolonialismu zanedbávána a dodnes je výrazně chudší (World Factbook, 2022).

Desetiletí trvající konflikty a diktatury měli negativní vliv na všechny aspekty života v zemi, ekonomickou situaci nevyjímaje. Od nástupu současného prezidenta, který přijal mnohé strukturální reformy, došlo ke zlepšení ekonomické situace a následnému růstu. V poslední době se ale růst ekonomiky zpomalil z důvodu pandemie, vln sucha a konfliktu v Jižním Súdánu, na který byla Uganda ekonomicky navázaná (World Bank, 2022a).

Momentálně je 41 % obyvatel pod hranicí chudoby. Negativní důsledky pandemie a vln sucha se nejvíc podepsali na nejchudších obyvatelích. Současná míra nezaměstnanosti je 15,6 % (World Bank, 2022b).

V porovnání s předchozími režimy je v zemi větší politická pluralita, avšak stále dochází k pronásledování členů opozice a represím aktivistů. Současný prezident je u moci od roku 1986 díky změně ústavy, kterou prosadila jeho strana. O legitimitě posledních voleb jsou také mnohé pochybnosti (HRW, 2022a).

1.1 Nucená migrace v historickém kontextu

Podobně jako u ostatních států v regionu vedla dekolonizace k eskalaci konfliktů a sporů mezi různými etniky a také k boji o moc v nově vznikajících strukturách. Vláda Idi Amina vedla k masivnímu porušování lidských práv, likvidaci politických oponentů a také k persekuci etnických skupin Acholi a Langi na severu země. V roce 1971 byli ze země také vyhnáni všichni obyvatelé asijského původu. Represivní režim brzo vedl k ekonomické stagnaci zemi. Všechny tyto faktory vedly velký počet obyvatel k útěku ze země nebo k vnitřnímu vysídlení (Lomo et al., 2001).

Diktatura Idi Amina byla ukončena Ugandsko-Tanzanskou válkou a k moci se dostal Milton Obote. Ani následující léta však nepřinesla mír. V roce 1980 začala občanská válka, do které se zapojilo vícero povstaleckých skupin s cílem svrhnout vládu. Nejvíce dominantní byla *National Resistance Army*. Mnozí příslušníci těchto skupin byli za předchozího režimu vnitřně přesídlení nebo byli uprchlíci z jiných států (Lomo et al., 2001). I když občanská válka formálně skončila v roce 1986, neklid a boje přetrvávali.

Tento chaos dal vzniknout také Armádě Božího odporu, teroristické organizaci, která operovala hlavně v severozápadní části země. Využili nespokojenosti etnika Acholi a začali svoji kampaň s cílem ustanovení teokratického státu v Ugandě. Podle Van Ackera (2004) usilovali všichni aktéři konfliktu daleko více o kontrolu obyvatelstva než o kontrolu území. Z tohoto důvodu docházelo k přesunu obyvatel do „chráněných táborů“, aby se zabránilo jejich spolupráci s Armádou Božího vzdoru (LRA). S postupujícím časem se stupňovalo i násilí na obou stranách konfliktu a docházelo k únosu velkého počtu dětí, které byly nuceny bojovat pro LRA. Dlouhotrvající charakter situace na severu a frekvence a rozsah porušování lidských práv vedly 2 miliony lidí k nucenému přesídlení (Ministry of Health, WHO, 2005).

2. Současná uprchlická situace v Ugandě

Uganda je momentálně stát s největší populací uprchlíků v Africe a třetí nejvyšší celosvětově. Momentálně hostí více než 1,5 milionů uprchlíků a převážná většina uprchlíků se nachází v dlouhodobé uprchlické situaci. Toto je převážně způsobeno faktem, že se Uganda nachází v centru regionu, který je dlouhodobě turbulentní, nejen z pohledu bezpečnosti. Mnohé státy se pravidelně potýkají s důsledky přírodních katastrof nebo environmentální degradace, což nutí početné skupiny lidí k přesídlení. Ekonomické dopady těchto jevů také podněcují další konflikty a nestabilitu (UNHCR, 2022a).

Tento stát se dlouhodobě řadí mezi země s nejvyšším počtem uprchlíků a bývá označován za vzor v řešení uprchlické krize. Model pomoci uprchlíkům je považován za jeden z nejprogresivnějších vůbec a bývá chválen za svoji štědrost. Důvodem této štědrosti může být osobní zkušenost mnohých obyvatel s uprchlictvím a dlouhá historie hoštění uprchlíků. První uprchlíci zde nacházeli útočiště už v průběhu druhé světové války a od padesátých let bylo uprchlíkům umožňováno obdělávat půdu jako způsob obživy. V reakci na konflikty nebo změny v režimu v sousedních státech také pravidelně přicházeli do Ugandy další uprchlíci různých národností (Ahimbisibwe, 2017).

Drtivá většina uprchlíků v Ugandě pochází z Jižního Súdánu a Demokratické republiky Kongo (OPM, UNHCR, 2022). Další nezanedbatelné uprchlické skupiny pocházejí ze Somálska, Rwandy, Burundi a Eritreji.

Tabulka: Uprchlická populace podle země původu (2022)

Zdroj: OPM, UNHCR

Země původu	Počet uprchlíků
Jižní Súdán	951 713
Demokratická republika Kongo	444 308
Somálsko	56 894
Burundi	42 036
Rwanda	25 726
Eritrea	23 237
Etiopie	4 514
Súdán	3 807
Ostatní	828

2.1 Uprchlíci v dlouhodobé uprchlické situaci

Většina uprchlíků v Ugandě se nachází v dlouhodobé uprchlické situaci. Ta může být definována jako stav kdy „více jak 25 000 uprchlíků ze stejné země je v exilu po dobu víc jak 5 po sobě jdoucích let“ (UNHCR, 2004a). Tyto situace jsou obvykle následkem dlouhotrvajících konfliktů a nestability. V této situaci se mohou také ocitnou lidé utíkající před pronásledováním autoritářským režimem. Uprchlíci tak zažívají velkou míru stresu a čelí dlouhodobým problémům a frustraci. Nedostatek práv a restrikce pohybu na ně má také větší dopady. Problémem se kromě základní obživy stává také přístup k sociálním službám, jako zdravotnictví a vzdělání. Jejich situace si tak vyžaduje řešení, které nebudou znamenat jen okamžitou a chvilkovou úlevu. Vyhovující není ani dlouhodobé umístění v uprchlickém táboře. To znamená také větší nároky na přijímající stát.

UNHCR propaguje tři trvalé řešení uprchlické situace:

- Dobrovolná repatriace
- Lokální integrace
- Přesídlení do třetí země

K dobrovolné repatriaci může dojít až ve chvíli, kdy důvody pro opuštění země původu skončili, to znamená ukončení konfliktu nebo změna režimu. Musí být také zajištěno, že rozhodnutí vychází ze svobodné vůle uprchlíka a není na něj vytvářen žádný tlak (UNHCR, 2011).

Uprchlíci také mohou být integrováni do lokální komunity a získat občanství země, kde dostali azyl. Tento proces by měl být usnadněn hlavně dětem uprchlíků, které se už narodili na území nového státu a lidem, kteří si v průběhu svého pobytu vytvořili pevné vazby na stát (UNHCR, 2011).

Přesídlení do třetí země je obvykle dlouhý administrativní proces, jehož výsledkem je přesunutí uprchlíka do bezpečné země, kde mu bude poskytnut azyl. Je vhodná hlavně pro uprchlíky, kteří by se z nějakého důvodu nemohli dostatečně integrovat do státu kde získali uprchlický status, nebo jim tento stát není schopen poskytnout dostatečnou ochranu. Problémem ale zůstává nízká ochota států přijmout přesídlení uprchlíků. V roce 2019 dostalo možnost přesídlení jen asi 8 % ze všech žadatelů (Solf, Rehberg, 2021).

V Ugandě jsou v dlouhodobé situaci uprchlíci z Jižního Súdánu, Demokratické republiky Kongo, Somálska, Burundi a Rwandy.

Situace v Jižním Súdánu přinutila už víc než 2,5 milionu lidí k útěku ze země a velký počet obyvatel byl také vnitřně přesídlen. Navzdory uzavření mírové smlouvy mezi představiteli vlády a povstaleckými skupinami, stále v některých lokalitách dochází k bojům a stupňuje se napětí mezi různými etniky (HRW, 2022b). Někteří uprchlíci z Jižního Súdánu také museli utéct do Ugandy opakovaně. První uprchlíci z tohoto regionu přišli už v průběhu občanské války (1955-1972) v jednotném Súdánu (Kaiser, 20).

Podobně dlouhá je i situace uprchlíků z Demokratické republiky Kongo. Z této země teď také začal proudit větší počet uprchlíků v důsledku bojů v oblastech Severní Kivu a Ituri (OPM, UNHCR, 2020).

Situace v Rwandě a Burundi by podle zprávy UNHCR (2022a) měla být stabilizována a vhodná pro návrat uprchlíků. Z toho důvodu také byli vytvořeny repatriční programy, avšak mnozí uprchlíci této možnosti nevyužili. Důvodem může být, že se objevili zprávy o pokračujícím pronásledování opozice a porušování lidských práv v těchto státech (HRW, 2022c; HRW, 2022d). Možný návrat by tak pro některé uprchlíky mohl znamenat

další perzekuci a nejistotu. Politické napětí také přetrvává v Somálsku, které z důvodu zhoršujících se přírodních podmínek a sucha, zůstává zemí nevhodnou pro bezpečný návrat uprchlíků (UNHCR, 2022a).

3. Uprchlícký režim v Ugandě

Základními dokumenty upravující práva uprchlíků a principy jejich mezinárodní ochrany jsou Úmluva o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a doplňující Protokol týkající se právního postavení uprchlíků z roku 1967. Zde je i definováno, že uprchlík je osoba, která „*se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám, odmítá ochranu své vlasti; totéž platí pro osobu bez státní příslušnosti nacházející se mimo zemi svého dosavadního pobytu následkem shora zmíněných událostí, a která vzhledem ke shora uvedeným obavám se tam nechce nebo nemůže vrátit.*“ (UN General Assembly, 1951).

Tato Úmluva uprchlíkům garantuje stejná práva jako občanům státu v oblastech náboženského vyznání, přístupu k základnímu vzdělání nebo k sociální podpoře. Nesmějí být také diskriminováni na základě rasy, náboženství nebo jejich země původu. V oblastech svobody pohybu, práva na podnikání a zaměstnání mají také nárok na minimálně stejná práva a svobody jako příslušníci jiných národností, kteří zde legálně žijí. Má jim být také umožněno získat státní příslušnost daného státu a jejich cesta k naturalizaci má být co nejvíce usnadněná. Důležitým bodem je také článek 33, který řeší zákaz vyhoštění a navrácení. V případě, že by návrat do země původu znamenal ohrožení života nebo svobody uprchlíka, není možné jeho vyhoštění nebo navrácení do vlasti (UN General Assembly, 1951). Výjimku tvoří jen uprchlíci, kteří jsou považováni za hrozbu pro stát nebo byli usvědčeni z vážného zločinu. I v tomto případě by se však měl brát ohled na obzvlášť zranitelnou situaci uprchlíků a zvolit vyhoštění až jako poslední možnost. (UNHCR, 1997)

Uprchlíci jsou také povinni respektovat zákony země, v které se nacházejí. Uprchlíkem nemohou být lidé, kteří se dopustili zločinů proti lidskosti nebo míru nebo jsou pronásledováni ve své zemi původu pro nepolitické zločiny (UN General Assembly, 1951).

Uganda ratifikovala Úmluvu, avšak míra dodržování těchto práv se měnila v závislosti na politickém klimatu a režimu. Výjimkou nebylo ani vyhošťování velkého počtu uprchlíků,

pod záminkou státní bezpečnosti, čímž došlo k porušení článku 33 a k vážnému ohrožení bezpečnosti uprchlíků (Ahimbisibwe, 2013).

Uganda poskytovala útočiště uprchlíkům v průběhu celé své moderní historie a navzdory tomu, že v průběhu měla různé regulační modely, uprchlíci měli vždy určitou možnost dosažení alespoň částečné soběstačnosti a byli integrováni do existujících komunit. V roce 1958 byla založena první uprchlická osada v Nakivale a uprchlíkům byla poskytnuta možnost obdržet půdu, na které mohou bydlet a obdělávat ji. Formálně byla tato strategie ustanovena v roce 1999 vytvořením *Self-Reliance Strategy* cílená hlavně na regiony Moyo, Arua a Adjumani. Později byla aplikovaná i na další regiony hostící uprchlíky (Government of Uganda, UNHCR, 2004). Změna nastala také ve vnímání asistence, která už nebyla jen okamžitou a dočasnou pomocí v nouzové situaci, ale prostředek k rozvoji. To mělo přispět k dosažení soběstačnosti uprchlíků, která je definována jak „*sociální a ekonomická schopnost jedince, domácnosti nebo komunity naplnit své esenciální potřeby (bezpečnost, jídlo, voda, přístřeší, zdraví a vzdělání) udržitelným a důstojným způsobem.*“ (UNHCR, 2005).

Ugandská strategie neumísťuje uprchlíky do táborů oddělených od zbytku státu ale do osad, které jsou propojeny s místní komunitou. Došlo také k integraci vzdělávacích institucí a zdravotnických zařízení sloužící uprchlíkům a místním. Cílem bylo snížení závislosti na potravinové asistenci a příprava uprchlíků na repatriaci.

Toto značilo počátek ugandského progresivního uprchlického režimu a systému podpory. Znamenalo to také výraznou změnu ve vnímání uprchlíků. Ti byli hlavně v 80. letech vykreslováni jako ekonomická přítěž pro stát a potenciální ohrožení bezpečnosti. Důvodem bylo hlavně zapojení rwandských uprchlíků do občanské války proti prezidentovi Obotemu. Uprchlický režim byl tehdy výrazně zpřísněn a docházelo také k násilným repatriacím (Ahimbisibwe, 2013).

V roce 2006 byl přijat Refugee Act a v roce 2010 Refugee Regulation, který uprchlíkům garantoval možnost pracovat, podnikat a vlastnit majetek za stejných podmínek jako ostatním cizincům legálně žijících v zemi. Uprchlíci také získali větší svobodu pohybu. Tyto práva jsou uprchlíkům přiznána už v Úmluvě o uprchlících z roku 1951, avšak k jejich skutečnému naplnění v Ugandě došlo až s přijetím Refugee Act. V tomto dokumentu je také jasně definovaný cíl integrace uprchlíků s místní komunitou a začlenění uprchlíků do plánů rozvoje země (Government of Uganda, 2010).

Článek 25 Refugee Act také usnadňuje determinaci uprchlického statusu v případě velké uprchlické vlny, kdy uprchlíci z daného státu nemusejí podstupovat dlouhým procesem rozhodování, ale získají status uprchlíka automaticky (Government of Uganda, 2006). V současnosti tuto výjimku mají uprchlíci z DRC a Jižního Sudánu (OPM, UNHCR, 2019).

Legislativa také reguluje pravidla přidělení půdy. Možnost obdělávat půdu dává uprchlíkům šanci mít relativně stabilní příjem obživy, zapojit se do místní ekonomiky a získat určitou míru nezávislosti od potravinové pomoci. K půdě jim ale nevzniká žádné vlastnické právo a jejich nárok na tuto půdu podléhá rozhodnutí úřadů. Přidělený pozemek také může sloužit jen jim a nemělo by docházet k jejich pronájmu třetí straně (Government of Uganda, 2010).

Další možnost, jak dosáhnout soběstačnosti, mají uprchlíci díky právu na podnikání a možnosti zaměstnání. K tomu, aby měli uprchlíci z těchto práv užitek je také podstatná svoboda pohybu a možnost přesunout se do měst, kde jsou obvykle pestřejší pracovní pozice a větší trhy. Ugandská legislativa to umožňuje, avšak uprchlík tak ztrácí nárok na půdu a potravinovou pomoc (Betts et al., 2019). Prakticky také ztrácejí podporu mezinárodních a neziskových organizací, které se soustřeďují hlavně v osadách. Většina uprchlíků tak zde zůstává (UNHCR, 2022b).

Uprchlíci jsou také integrováni do systému základních sociálních služeb, který užívají i místní obyvatelé. To znamená, že neexistuje paralelní systém škol a zdravotnických zařízení, ale je jen jeden sdílený všemi. Z toho má prospěch i místní komunita, protože zařízení, které byly primárně vybudovány pro uprchlíky, slouží také jim (Betts et al., 2019).

Kromě podpory soběstačnosti uprchlíků je stále přítomná potravinová asistence uprchlíkům. Ta je ale časově omezená a v průběhu času se postupně snižuje. Uprchlíci, kteří přišli do Ugandy v roce 2017 měli nárok na tři roky plné potravinové asistence poskytované organizací *World Food Programme*. Po vypršení tohoto limitu se jejich nárok na asistenci odvíjel od míry jejich přetrvávající zranitelnosti (OPM et al., 2017).

Ve spolupráci s UNHCR a Světovou bankou byla také vytvořena dlouhodobá strategie rozvoje komunit hostící uprchlíky *Refugee and Host Population Empowerment (ReHoPE)*. Ta je součástí *Comprehensive Refugee Response Framework (CRRF)*, strategie UNHCR přijaté v roce 2016. Hlavním cílem je efektivněji reagovat na

uprchlické situace a nabídnout větší podporu státům, které hostí uprchlíky (UNHCR, 2022c). To se stalo nezbytné, protože převážná většina uprchlických populací zůstává ve státech s nízkým příjmem. Nedostatek zdrojů tak komplikoval nejen situaci uprchlíků, kteří se často ocitli v zdlouhavé uprchlické situaci, ale také vytvářel nepřiměřenou zátěž pro hostící komunity. Součástí této strategie je také snaha nahradit uprchlické tábory lokální integrací uprchlíků do komunit (Government of Uganda, World Bank, 2017).

Strategie ReHoPE má spojit humanitární a rozvojový přístup k nucené migraci, čím jsou respektovány potřeby místních komunit i uprchlíků. Zachování aspektů humanitárního přístupu je také důležité pro efektivní asistenci novým uprchlíkům, zatímco rozvojový přístup výrazně zlepšuje situaci uprchlíků v dlouhodobé situaci (Government of Uganda, World Bank, 2017).

Cíle ReHoPE jsou

- Budování a posílení kapacit a pocitu vlastnictví lokálních vlád a místních institucí
- Zlepšení kvality, efektivity a přístupu k základním sociálním službám
- Rozšířit ekonomické příležitosti a možnosti udržitelného živobytí s důrazem na podporu žen a mladých lidí
- Hledat řešení enviromentální degradace v místech uprchlických osad

Velký důraz je kladen na participaci komunit a uprchlíků v celém průběhu plánování a realizace projektů. To umožňuje snížit zátěž na konkrétní komunity, protože se bere v úvahu kontext dané lokality a potřeby jejich obyvatel (Government of Uganda, World Bank, 2017).

Tato strategie také koordinuje spolupráci různých organizací, které už v dané lokalitě operují a nabízí jim možnost spolupráce. To vede k zefektivnění jejich činností a umožňuje soustředění zdrojů tam, kde je to nejvíce potřebné. Klíčové je také zapojení soukromých aktérů a neziskových organizací, které mohou poskytovat služby v oblasti zdravotnictví a vzdělávání.

3.1 Srovnání s ostatními státy

Celý region má bohaté zkušenosti s nucenou migrací v důsledku komplikované historie a častým konfliktům, které je provázeli od vyhlášení nezávislosti. Mnohé z těchto konfliktů jsou dědictvím koloniální nadvlády, komplikovaného etnického rozdělení některých skupin napříč různými státy a zástupných válek, které zde byly vedeny v průběhu Studené války. Politická nestabilita, represivní režimy porušující lidská práva nebo boj o moc v nově vznikajících mocenských strukturách, jsou také společným znakem historie regionu. Velký počet obyvatel těchto států tak má osobní zkušenost s nucenou migrací nebo s vnitřním přesídlením, ať už v důsledku konfliktu nebo pronásledování.

K srovnání byly vybrány státy Keňa, Tanzanie a Etiopie, protože všechny momentálně hostí velké množství uprchlíků a mají podobný kontext. Většina uprchlíků v těchto zemích se také nachází v dlouhodobé uprchlické situaci.

Množství uprchlíků v Ugandě je největší z regionu a třetí největší na světě. Důvodem může být kromě bezpečnostní situace také větší množství práv, které získávají uprchlíci v porovnání s ostatními státy. Ugandský přístup k nucené migraci se výrazně liší od ostatních států, které upřednostňují spíše restriktivní způsob zvládání uprchlických vln.

3.1.1 Etiopie

Etiopie je momentálně útočištěm pro více než jak 800 tisíc uprchlíků. Většina z nich pochází z Jižního Súdánu, podobně jak v Ugandě. V roce 2017 se Etiopie zapojila do CRRF a v roce 2019 přijala nový uprchlický zákon umožňující uprchlíkům přístup k základnímu vzdělání, finančním službám a dává jim možnost pracovat (UNHCR, 2022e). Vláda také deklarovala, že se pokusí o větší ekonomickou a sociální inkluzi uprchlíků v komunitách a umožní jim získat soběstačnost. Navzdory tomuto většina uprchlíků stále zůstává v uprchlických táborech a jen malé procento uprchlíků získá povolení oficiálně opustit tábor. To výrazně limituje jejich možnosti zaměstnání. Problémem v některých regionech také bylo výrazné etnické napětí mezi místní populací a uprchlíky (UNHCR, 2022f).

Uprchlíci v Etiopii nadále čelí velkému množství překážek v cestě za soběstačností. K zaměstnání potřebují povolení, které není přístupné všem uprchlíkům a někteří zaměstnavatelé toto povolení nepřijímají. Mnozí jsou tak odkázáni na neformální

zaměstnání, co je vystavuje velkému riziku diskriminace a vykořisťování (Graham, Miller, 2021).

Přetrvávající konflikt v severní části země přinutil přes 2 miliony lidí k nucenému vnitřnímu přesídlení. Situace měla také velký dopad na uprchlíky, kteří se nacházeli v táboře Tigray. Tato situace má velmi negativní dopady na možnosti humanitární asistence jak místním, tak uprchlíkům (UNHCR, 2022a).

3.1.2 Keňa

V Keni je momentálně víc jak 500 tisíc uprchlíků, většina z nich pochází ze Somálska a Jižního Sudánu. Do 80.let bylo v Keni také časté, že uprchlíci měli možnost usadit se na neobdělávané půdě. To se však změnilo s nárůstem počtu uprchlíků, který vedl vládu k zavedení restriktivní politiky, podle které museli uprchlíci žít pouze v táborech a jejich svoboda pohybu byla omezena. Výrazně to limitovalo jejich možnost zaměstnat se a nutila je k závislosti na podpoře poskytované vládou a mezinárodními organizacemi. Ty jim někdy také dávali možnost zaměstnání, která ale byla jen dočasného charakteru (Betts et al., 2019).

Minulý rok byl podepsán nový zákon, který stejně jako ten v Ugandě, klade větší důraz na lokální integraci uprchlíků a dává možnost získat zaměstnání (International Rescue Committee, 2022). Současně době se plánuje zavření dvou největších táborů, z důvodů nedostatku financí, co vytváří velkou nejistotu pro uprchlíky. Mnozí prožili v táboru většinu svého života a ztráta asistence mezinárodních organizací může mít negativní následky na jejich celkovou životní situaci ale hlavně na jejich potravinovou bezpečnost (Medecins sans Frontieres, 2020).

3.1.3 Tanzanie

V Tanzanii je momentálně přes 200 tisíc uprchlíků a většina pochází z Burundi. Uprchlíkový režim je zde asi nejrestriktivnější ze všech pozorovaných států. V minulosti byl tanzanský uprchlíkový režim vstřícnější a stejně jako v Ugandě jim byla poskytována možnost obdělávat půdu (Kuch, 2017).

Současný zákon, který reguluje přijímání uprchlíků je z roku 1998 a byl reakcí na nápor uprchlíků z období Rwandské genocidy a změnu režimu v Tanzánii. Tento zákon nerespektuje mnohá základní práva uprchlíků a uzavírá uprchlíky do táborů. Vynucování

těchto pravidel je také velmi přísné a za porušení hrozí uprchlíkům i vazební stíhání (International Refugee Initiative, 2015).

Uprchlíci mají možnost se pohybovat jen v okruhu 5 kilometrů od tábora a k jeho opuštění potřebují speciální povolení. To je udělováno jen za účely cesty za zdravotnického zařízení, za vyšším vzděláním nebo z náboženských důvodů. Kvůli limitovaným možnostem zaměstnání je převážná většina uprchlíků závislá na humanitární pomoci (UNHCR, 2021)

3.2 Shrnutí

Mohlo by se zdát, že uprchlíci v Ugandě budou mít lepší podmínky, avšak výzkumy srovnávající životní situaci uprchlíků v Ugandě s ostatními státy, neměli tak jednoznačné výsledky. Je důležité poznamenat, že existuje velké množství proměnných, které mají vliv na situaci uprchlíků, například jejich etnická příslušnost a historický kontext. Betts et al. (2019) ukázal, že uprchlíci somálského původu mají větší příjem a lepší výsledky v oblasti vzdělání, potravinové bezpečnosti a přístupu k sociálním službám v Keni než v Ugandě. Důvodem může být větší kvalita služeb poskytovaných mezinárodními organizacemi v Keni než těmi poskytovanými ugandskou vládou. Somálská komunita se také obvykle věnuje podnikání a obchodu, takže ugandský systém přidělování půdy jim nenabízí žádné benefity. Navzdory tomu, progresivní legislativa vede některé uprchlíky k sekundární migraci z Keni do Ugandy (Iazzolino, Hersi, 2019).

Ve všech státech je také větší procento uprchlíků žijících pod hranicí chudoby v porovnání s místní komunitou. Výsledky se odlišují v závislosti na konkrétním regionu, ale největší rozdíly byli v Etiopii v regionu Benishangul-Gumuz, kde pod hranicí chudoby žilo až 81 % uprchlíků v porovnání s 17 % místní populace v stejné situaci (Graham, Miller, 2021). Tomuto trendu se vymykal region Turkana v Keni. Procento uprchlické populace žijící pod hranicí chudoby v táborech Kakuma a Kalobeye bylo nižší než u zbytku populace žijící v tomto regionu (Beltramo, Pape, 2021). To je způsobeno faktem, že se jedná o chudý region a uprchlíkům je poskytována asistence mezinárodních organizací, ke které místní přístup obvykle nemají (Betts et al., 2019).

Oblast, v které je Uganda výrazně lepší, je garantování největšího množství práv a svobod uprchlíkům. To má nezanedbatelný dopad na kvalitu jejich života a dává uprchlíkům větší autonomii nad svými životy. Šance na znovunavrácení určité nezávislosti je pro uprchlíky zdrojem naděje. Obzvlášť v situaci, kdy museli opustit své domovy v důsledku

událostí, nad kterými neměli kontrolu a jejich budoucnost je závislá na rozhodnutí úřadů cizího státu. Uprchlíci také nemusí žít v strachu z represivního uprchlického režimu. Ostatní státy nadále výrazně omezují některé oblasti života uprchlíků. Keňa a Etiopie se také plánuje zapojit do CRRF, které klade větší důraz na integraci komunit a soběstačnost. Dopady těchto politik na životy uprchlíků však zatím nejsou vidět. Nejprísnejší režim z výše zmíněných zemí má Tanzánii, co vytváří mnohé překážky v životech uprchlíků (International Refugee Initiative, 2015). UN taky varovala, že v Tanzánii dochází k násilným repatriacím, mučení uprchlíků a jejich mizení. Objevily se zprávy, že agenti z Burundi v přestrojení za uprchlíky infiltrují tábory a identifikují politické oponenty, kteří jsou potom tanzanskou policií zatčeni a násilně navraceni (UN News, 2022).

Uganda klade velký důraz na integraci uprchlíků, avšak ta není vnímaná jak trvalé řešení. Uprchlíci tak nemají možnost získat občanství a očekává se, že přijde k jejich repatriaci. I když jsou ostatní státy více restriktivní, některým uprchlíkům dávají možnost naturalizace. Tanzánie od roku 2008 dala občanství víc jak 162 tisíc dlouhodobých uprchlíků z Burundi (Kuch, 2017). Keňa a Etiopie také přistupuje k integraci uprchlíků. (UNHCR, 2022a). To sice uprchlíkům přináší trvalá řešení jejich situace, avšak nejedná se o systémové řešení dostupné všem uprchlíkům. Tito uprchlíci také musí nejprve strávit dlouhá léta v táborech, kde mají výrazně omezené možnosti a práva.

4. Dopady na uprchlíky

Ugandský uprchlický režim je často dávaný za vzor pro ostatní země, protože uprchlíkům garantuje mnohá práva, která jim v jiných státech nejsou běžně dostupná. Výjimečná je také přetrvávající politika otevřených dveří. Hlavním cílem této strategie by mělo být umožnění uprchlíkům získat větší autonomii nad svými životy a dosažení soběstačnosti. Stejně možnosti v přístupu ke vzdělání a zdravotnictví jako má místní komunita by také měli vést k větší integraci a stírání rozdílů mezi těmito skupinami. Teoreticky jim také dává mnohé možnosti ke zlepšení své celkové životní situace. Velkou výhodou ugandského režimu je, že dává uprchlíkům možnost obdělávat půdu, neklade zbytečné administrativní překážky pro uprchlíky, umožňuje jim zaměstnat se a neomezuje jim svobodu pohybu. To však automaticky nemusí znamenat, že jejich životní situace bude výrazně lepší. Momentálně existuje mnoho dalších faktorů, které limitují schopnost uprchlíků dosáhnout soběstačnosti a které mají negativní efekt na jejich situaci.

4.1 Soběstačnost a přidělování půdy

Pro dosažení cíle soběstačnosti je v ugandském režimu klíčový systém alokace půdy, která má postupně zajistit uprchlíkům dostatečný příjem na pokrytí jejich potřeb. Uprchlíci zpočátku dostávají také podporu od státu a neziskových organizací ve formě potravinové a materiální asistence. Ta se ale postupně snižuje, protože se předpokládá, nárůst výnosů z půdy. Hlavním problémem bránícím dosažení tohoto cíle je ale různá kvalita a velikost pozemku, který je uprchlíkům přidělený.

V důsledku velkého množství uprchlíků jsou nově přidělené pozemky výrazně menší a mají méně úrodnou půdu. Podle OPM et al. (2017) víc jak 70 % uprchlíků nemá přístup k dostatečně velkému pozemku, potřebnému k jejich uživení. Problém nedostatku půdy je nejvíc alarmující v severozápadní části země, která v současnosti hostí přes 900 tisíc uprchlíků z Jižního Sudánu. Asi 90 % uprchlíků z tohoto regionu nemá přístup k půdě a nedostatek adekvátního množství půdy sužuje také místní obyvatele.

Výzkum Betts et al. (2019) v uprchlické osadě Nakivale ukázal, že pro uprchlíky je čím dál těžší se uživit zemědělstvím. Nedostatek půdy pro nové uprchlíky vláda začala řešit zmenšováním pozemků starým uprchlíkům a odebráním pozemků Ugandčanům. To však není udržitelné řešení z dlouhodobého hlediska. Tlak na zdroje narůstá nejen kvůli nově přichozím uprchlíkům, ale také z důvodu rychlého populačního nárůstu v Ugandě.

Uprchlíci přicházející v současnosti mají čím dál nižší šanci na obdržení půdy vhodné na pěstování. Z uprchlíků, kteří se v Nakivale usadili v roce 2012 ji získalo jen 17 % (Betts et al., 2019). Přidělení půdy je také vnímáno jen jako dočasné řešení a počítá se s návratem uprchlíků do země původu. Z toho důvodu mají limitované možnosti nakládání s půdou. Existují také omezení na pěstované plodiny (Bjørkhaug, 2020a). To může mít negativní vliv na jejich schopnost zabezpečit si dostatečnou úrodu a příjem.

Příjmy ze zemědělství tradičně bývají nižší a jsou náchylné na šoky způsobené přírodními jevy. Ty jsou v těchto oblastech čím dál častější, což vážně narušuje schopnost uprchlíků a místních se tímto způsobem uživit. Systém podpory také nereaguje dostatečně rychle na tyto události, co vede k ohrožení potravinové bezpečnosti v některých regionech (OPM et al., 2017).

V některých lokalitách je problémem nedostatek vody. Přítomnost uprchlické osady obvykle vede k budování nových zdrojů vody a větších investic do sanitační. Některé lokality však stále zůstávají závislé na dovozu vody v cisternách. To má negativní dopady na zemědělství i na zdraví obyvatel. Nedostatek vody a dalších zdrojů také může být potenciálním zdrojem konfliktů mezi skupinami (Bohnet, 2017).

4.2 Zaměstnání a možnost podnikání

Betts et al. (2019) také kritizuje fakt, že není větší pozornost věnována dalším způsobům dosažení soběstačnosti. Hlavně uprchlíci, kteří nepocházejí z rurálních oblastí nebo nemají zkušenosti se zemědělstvím, jsou tímto režimem opomíjeni a značně znevýhodněni. Ostatní možnosti jsou v osadách velmi limitované a jsou spojeny s mnohými strukturálními a praktickými překážkami. Ugandský režim tuto nevyváženost nijak nekompensuje.

Uprchlíci mají stejné právo získat zaměstnání jako ostatní legálně žijící cizinci v Ugandě. Jejich možnosti jsou ale velmi limitovány jazykovou bariérou, diskriminací nebo problémem s dokazováním vzdělání a kvalifikace. V uprchlických osadách jsou také velmi omezené možnosti formálního zaměstnání a jen asi 3 % uprchlíků na něj dosáhnou. Většina je tak odkázána na neformální zaměstnání, které znamená nižší příjem. Asi 25 % uprchlíků, zejména ze severozápadní oblasti se také muselo uchýlit k prodeji své potravinové pomoci jako zdroji příjmu (OPM et al., 2017).

Dalším možným způsobem dosažení soběstačnosti je také možnost podnikání. To si však vyžaduje značnou počáteční investice a určité schopnosti, což dělá tuto oblast pro mnohé nedostupnou. To ilustruje i fakt, že až 76 % malých podnikatelů v uprchlické osadě Nakivale uvedlo, že získání počátečních investic bylo hlavní překážkou při vzniku jejich podnikání (Bjørkhaug, 2020a). Většina uprchlíků také nedosáhne na finanční služby, které by jim poskytli úvěr. Důležitou roli proto mají spořicí skupiny a různé komunitní organizace, které pomáhají svým členům s financemi a organizují také vzdělávací kurzy. Tyto organizace však mají malou podporu od státu nebo mezinárodních organizací, což limituje jejich činnost (Betts et al., 2019). Malé osady bez spolehlivého napojení na centra také nevytvářejí optimální prostředí pro obchod. Podle OPM et al. (2017) se jen 13 % uprchlíků věnuje podnikání. Nejmenší procento podnikajících uprchlíků (9 %) je v severozápadní části země.

Uprchlíci mají možnost přesunout se do měst, kde je větší rozmanitost pracovních nabídek a větší možnosti vzdělání, avšak i vyšší životní náklady. Uprchlíci také často zastávají nekvalifikované a málo výdělečné pozice (Bohnet, 2017). Samotné přestěhování také vyžaduje investici, kterou si ne všichni mohou dovolit. Limituje je také nedostatečná infrastruktura a fakt, že většina osad je velmi vzdálená od větších měst. Odchodem z osad se také vzdávají nároku na půdu a ztrácejí humanitární asistenci od vlády. Možnost podpory od neziskových organizací je také limitována, protože ty jsou soustředěné převážně v osadách (Betts et al., 2019).

Mobilitu uprchlíků také významně ovlivňuje existence komunit stejné národnosti v destinaci. To jim umožňuje lépe se adaptovat na nové prostředí a může znamenat i širší příležitosti zaměstnání. Nejlepším příkladem je somálská komunita, která zejména v hlavním městě poskytuje sociální a bezpečnostní síť svým členům. Převážná většina nově příchozích Somálců se vzdá nároku na půdu a přesune se do Kampaly kde Somálci tvoří téměř polovinu uprchlíků (UNHCR, 2022b). Komunita v Kampale je velmi dobře propojená a bývá označována za nejvíc prosperující ze všech uprchlických skupin, zejména z důvodu podnikání v sektorech vytvářející vyšší zisk (Iazzolino, Hersi, 2019).

4.3 Životní úroveň

Dá se říct, že vize soběstačnosti uprchlíků není pro většinu realistická navzdory progresivní legislativě. Problémem jsou mnohé strukturální podmínky, přetížení systému asistence a nedostatečná schopnost reagovat na aktuální potřeby uprchlíků. Podmínky se také výrazně odlišují v různých částech země. Nejnáročnější je situace v severozápadní části země. Tam je momentálně téměř 900 tisíc uprchlíků, zejména z Jižního Súdánu a ze země stále utíkají další lidé. V některých regionech je vyšší počet uprchlíků než lokálního obyvatelstva (UNHCR, 2022b). Tento region má dlouhou historii marginalizace ze strany vlády a také byl nejvíce zasažený boji s Armádou Božího vzdoru, trvající přes 20 let. To způsobilo, že se jedná o jeden z nejchudších a nejméně rozvinutých regionů Ugandy (Ruadel, Morrison-Métois, 2017). Možnosti obživy jsou tu velmi malé pro všechny a většina půdy je neúrodná. Procento místní populace žijící pod hranicí chudoby je tu největší napříč všemi kategoriemi, avšak stále je situace uprchlíků výrazně horší. Až 74 % uprchlíků žije pod hranicí chudoby v porovnání s 35 % místních (OPM et al., 2017).

Životní situace uprchlíků je také velmi náročná. Podle zprávy UNHCR velké množství uprchlíků žije v absolutní chudobě a patří mezi nejvíce zranitelné skupiny v případě nečekaných událostí. Téměř polovina uprchlíků v Ugandě žije s denním příjmem nižším než 1,9 USD, což je pod mezinárodně uznávaným prahem chudoby. To není dostatečné množství k pokrytí nečekaných výdajů, školného nebo nákladů za zdravotní péči a nenabízí uprchlíkům velké perspektivy zlepšení. Mnohé uprchlíky to nutí k půjčování peněz nebo k prodeji části potravinové asistence, což má negativní vliv na jejich potravinovou bezpečnost (OPM et al., 2017).

Toto číslo ale není velmi překvapivé, když bereme v úvahu celkovou situaci v Ugandě a fakt, že mnohé regiony hostící největší počet uprchlíků patří mezi nejchudší v zemi. Množství uprchlíků žijících pod národní hranicí chudoby je ale dvounásobně vyšší než u místních obyvatel. Velký nárůst počtu uprchlíků také vytvořil vyšší tlak na potravinovou pomoc a bylo nutné vyšší zapojení sponzorů. Bez potravinové asistence by počet žijících pod hranicí chudoby byl ještě vyšší (OPM et al., 2017).

Velké množství uprchlíků i místních je závislé na asistenci. V Nakivale se jedná až o 67 % všech uprchlíků, co je dělá zranitelné při výpadku nebo ukončení distribuce asistence (Bjørkhaug, 2020a). Organizace poskytující asistenci se také potýkají s nedostatečným financováním. Z tohoto důvodu bylo nutné přistoupit k prioritizaci regionů s nejnižší

potravinovou bezpečností a snížení objemu asistence ve třech regionech až o 30 %. I když byla míra potravinové bezpečnosti vyšší, procento domácností v nouzi bylo stále nezanedbatelné (WFP, 2021). Tento výpadek v kombinaci s nějakou formou šoku může pro některé domácnosti znamenat významné zhoršení celkové životní situace. Potravinová asistence poskytovaná uprchlíkům je také v drtivé většině případů neadekvátní a nestačí na důstojný život (OPM et al., 2020).

Zdlouhavý charakter situace většiny uprchlíků také vytváří otázku budoucí podpory seniorů. Podle UNHCR (2022b) tvoří populace starší 60 let v současnosti asi 4 % všech uprchlíků. Vzhledem k zdlouhavé situaci uprchlíků však toto číslo může být v budoucnu o dost větší. Pravidla poskytování humanitární asistence jsou pro tyto uprchlíky stejné, tedy s časem se snižuje až úplně zanikne, pokud nesplní kritéria zranitelnosti. Dosažení soběstačnosti je pro ně však výrazně náročnější, což znamená že ztráta asistence znamená i ztrátu jejich jediného příjmu. Nemají také nárok na důchod od států, což je dělá zranitelné a jsou odkázané na pomoc svých blízkých (Tulibaleka et al., 2021).

4.4 Vzdělání

Dostupnost vzdělání je klíčová pro budoucnost dětí a jejich adaptaci na nové prostředí. Tento sektor si vyžaduje zvláštní pozornost protože podle UNHCR (2022b) až 59 % uprchlíků, kteří přicházejí do Ugandy jsou mladší 18 let, což vytváří velké nároky na instituce.

Uprchlíci mají možnost využít vzdělávacího systému v Ugandě za stejných podmínek jak místní obyvatelé. To je pro některé také důvodem sekundární migrace z třetích zemí, kde získali azyl. To je podle Iazzolino a Hersi (2019) zejména zámožnějších somálských uprchlíků z Keni.

Základní vzdělání je v Ugandě bezplatné. Mnohým dětem uprchlíků však v cestě za vzděláním stojí další překážky. Většina uprchlíků žije na venkově, což je spojováno s horší dostupností a kvalitou škol. Školy jsou také často přeplněné a nemají dostatečné prostory k tomu, aby byli schopni pojmout všechny studenty. Problémem je i nedostatek kvalifikovaných učitelů. Mnohé mezinárodní organizace podporují budování dalších škol v osadách. Školství v Ugandě je však dlouhodobě velmi podfinancováno a náprava této situace tedy není jednoduchá (UNHCR, 2021).

Navzdory tomu, že je základní vzdělání zadarmo, je školní docházka stále spojena s určitými poplatky, což brání těm nejméně výdělečným rodinám posílat děti do školy (OPM et al., 2017). Děti také často musejí pomáhat svým rodinám s prací na poli nebo v zajišťování příjmu, což vede k jejich vyšší absenci ve škole (Betts et al., 2019). Asi jen 43 % dětí z uprchlických rodin tak dokončí základní školu (Vemura et al., 2016). Rozdíly ve vzdělání jsou také ovlivněné genderem. Dívky napříč všemi skupinami dosahují nižšího vzdělání než chlapci. To je vystavuje riziku nuceného manželství nebo otěhotnění v mladém věku.

Středoškolské vzdělání je zpoplatněné a školy jsou obvykle velmi vzdálené od uprchlických osad. Školné, náklady na cestování a ubytování tak dělají další stupně vzdělání pro většinu uprchlíků nedosažitelnými (Vemura et al., 2016).

Nepřístupnost vzdělání vede uprchlíky k vytváření iniciativ, které podporují vzdělání, nebo v případě zámožnějších komunit k budování vlastních škol. Příkladem mohou být Madrassa náboženské školy zakládané somálskými uprchlíky. Tradičně mají nižší školné než ostatní školy v Ugandě a děti z nejchudších rodin mohou zaplatit podle svých možností. Tyto školy jsou přístupné také pro Ugandčany (Betts et al., 2019). Dalším příkladem jsou také komunitní organizace uprchlíků, které poskytují stipendia pro uprchlíky nebo stipendia od UNHCR (Vemura et al., 2016).

Vzdělávací systém pro uprchlíky a lokální komunity je propojený, což má pozitivní efekt na lokální integraci. Avšak mnohým uprchlíkům to také ztěžuje přístup ke vzdělání. Hlavním problémem je jazyková bariéra a rozdílný vzdělávací systém než v jejich zemi původu. Podle ugandských pravidel musí být vzdělávání poskytováno vždy v jazyku místní komunity, čímž je vzdělání pro mnohé uprchlíky nedostupné (Vemura et al., 2016).

Dosažení vzdělání je důležité pro další budoucnost dětí uprchlíků. Může jim otevřít další možnosti a poskytuje jim šanci vymanit se z komplikované životní situace. Vyšší vzdělání také znamená širší možnosti zaměstnání a hlubší lokální integraci. Nedostatek těchto možností a zoufalá situace také může vést děti k patologickému chování nebo ilegálním činnostem. To se také zhoršilo kvůli pandemii, protože mnohé rodiny neměly prostředky potřebné na zprostředkování dálkového vzdělávání (REACH et al., 2021). Kriminalita mladistvých se stává čím dál větší výzvou například v regionu Arua (Tulibaleka et al., 2021).

Nedostatek učitelů by mohl být vyřešený přijetím uprchlíků, kteří mají předchozí zkušenosti s učením ve své rodné zemi. Překážkou ale je verifikace jejich vzdělání a jazyková bariera, hlavně u uprchlíků z Konga a Somálska (Vemura et al., 2016).

4.5 Zdraví

Uprchlíci mají nárok využít všechna zdravotnická zařízení, která jsou dostupná i Ugandanům. Platí pro ně také stejná pravidla, což znamená, že je zdravotní péče pro uprchlíky často zpoplatněna. Pro velkou část uprchlíků je proto nedostupná v dostatečné míře, což je v krizových situacích nutí k řešením s velkými množství negativních dopadů, například k prodeji potravinové asistence nebo k půjčení peněz. Podle analýzy UNHCR a ugandské vlády (OPM et al., 2017) byly náklady spojené se zdravím druhým nejčastějším důvodem zadlužení napříč všemi ekonomickými skupinami uprchlíků. Zdravotnictví tak zůstává spíše privilegiem než esenciální službou dostupnou všem. To také může být jedním z faktorů ovlivňujících výsledky v průzkumu fyzického a psychického zdraví provedeného v Ugandě a Keni. Nejlepší výsledky zde dosahovali uprchlíci ze Somálska, kteří obvykle mají vyšší příjmy a ekonomicky si vedou lépe než zbytek populace. To jim umožňuje nejen větší přístup k zdravotní péči, ale také poskytuje lepší potravinovou bezpečnost (Betts et al., 2019).

Dostupnost zdravotní péče v některých regionech také komplikuje vzdálenost nebo přetížení existujících zařízení. Jedná se zejména o severozápadní část země (UNHCR, 2022d). Vláda a organizace v těchto lokalitách postupně budují další zařízení, avšak současná vlna uprchlíků vytváří velký tlak na jejich kapacity. Situace byla ještě zhoršena pandemií a v současnosti více jak 35 % uprchlických domácností nemá přístup k zdravotní péči ve chvíli, kdy ji potřebuje (REACH et al., 2021).

4.6 Trvalá řešení

Lokální integrace uprchlíků není vnímána jako trvalé řešení. Současná legislativa uprchlíkům ani jejich potomkům neumožňuje získat občanství. To je připravuje o nejdostupnější trvalé řešení jejich situace.

Repatriace zůstává nejvíce preferovaným řešením ugandské vlády. V současném kontextu však pro většinu uprchlíků není tato možnost reálná v dohledné době, což znamená, že dlouhý čas stráví v zemi azylu bez dostatečné perspektivy pro budoucnost. Mnozí si také stihnou za dobu svého pobytu vytvořit pevné vazby na novou zemi a návrat

do země už neplánují. Nedostatek dlouhodobých řešení může pro většinu uprchlíků znamenat neustálou nejistotu a strach z nuceného návratu (Vemura et al., 2016).

Repatriace také musí vycházet ze svobodného rozhodnutí uprchlíka a je možná až ve chvíli, kdy důvody k opuštění země zanikly. Problém ale je, že i když dojde k ukončení konfliktu nebo změně režimu v zemi původu, situace může být nadále nestabilní a návrat znamenat velké riziko pro uprchlíky. Příkladem může být Rwanda, která je od roku 2013 podle UNHCR bezpečná pro návrat. Mnohým rwandským uprchlíkům tak zaniklo právo na azyl. Objevily se ale zprávy o porušování lidských práv, násilí a pronásledování opozice, které mnohé uprchlíky od návratu odradily. Ugandská vláda na ně začala vytvářet nátlak a někteří byli pod hrozbou násilí donuceni odejít. Neměli by být také opomíjené dlouhodobé důsledky konfliktu na ekonomickou situaci země a na fungování institucí. V zemi, která se ještě vzpamatovává z konfliktu může stále přetrvávat chaos a uprchlíci tak mohou mít omezené možnosti živobytí a přístupu k sociálním službám (Kingston, 2017).

4.7 Důsledky pandemie COVID-19

Situaci uprchlíků ještě zhoršila pandemie COVID-19. Celkové důsledky se zatím ještě nedají odhadnout přesně, ale výzkumy menšího měřítka už přinesly první data. Vyplyvá z nich, že reakce vlády a organizací byla pomalá a často neefektivní (REACH et al., 2021). Lockdown měl negativní důsledky na zaměstnanost v celé zemi, avšak více byli zasaženi právě uprchlíci. Úroveň zaměstnanosti uprchlíků poklesla o 20 % oproti hodnotám před pandemií. V současnosti se celková situace v zemi pomalu začala stabilizovat, avšak uprchlické komunity se vzpamatovávají pomaleji (Atamanov et al., 2022). Důvodem může být, že uprchlíci obvykle zastávají méně kvalifikované pozice v službách nebo se věnují obchodu. Jedná se tedy o sektory, které byly výrazně zasažené lockdownem.

Většina uprchlíků také vyjádřila, že pandemie výrazně ohrozila jejich potravinovou bezpečnost (Atamanov et al., 2022). V roce 2020 také pokleslo množství potravinové asistence z důvodu nedostatku zdrojů. Omezení mobility a ztráta příjmu v důsledku restrikcí měli také výrazně negativní dopad na schopnost uprchlíků uživit se. Až 93 % zaznamenalo zhoršení (REACH et al., 2021).

V souvislosti s pandemií Uganda také zavřela hranice, aby zpomalila šíření nemoci, což vedlo mnohé uprchlíky k hledání alternativních, méně bezpečných způsobů cesty do

Ugandy. Vstup přes neoficiální místa uprchlíků zkomplikoval přístup k esenciálním službám a ochraně (OPM, UNHCR, 2020)

4.8 Inkluze uprchlíků

Inkluze uprchlíků vytváří velký potenciál pro celou společnost nejen z ekonomického hlediska. V úspěšné integraci ale hraje roli velké množství faktorů a proměnných a vždy záleží na konkrétním kontextu. Není proto možné velmi generalizovat. Kromě vnějších faktorů také hraje důležitou roli identita uprchlíka (Ebere, Mwesigwa, 2020).

V případě integrace uprchlíků v Ugandě je důležitější příslušnost k určité etnolingvistické skupině než země původu. Tyto se rozprostírají napříč vícero státy a mohou významně ovlivnit to, jak jsou uprchlíci přijati místní komunitou (Bohnet, 2017). Pro příslušníky stejné skupiny také není velký problém jazyková bariéra, co jim otvírá širší možnosti vzdělání a zaměstnání v porovnání s ostatními uprchlíky. Mezi uprchlíky i místními je velká etnická diverzita a co přináší mnohé příležitosti ale i výzvy. Zvláště v průběhu krizí mohou být tyto rozdíly zneužity k podnícení nebo eskalaci konfliktů, jak je vidět i na historii Ugandy. Je proto nutné vnímat vztahy mezi různými skupinami a pokoušet se vytvořit mezi nimi dialog za cílem nalezení společného kompromisu. K tomu však v dostatečné míře nedochází, možná i z důvodu velikosti současné uprchlické krize. Přetrvávající negativní sentimenty vůči příslušníkům určitých etnických skupin tak často vedou k diskriminaci i mezi samotnými uprchlíky (Bjørkhaug, 2020a). To také může být jedním z faktorů ovlivňujících výsledky uprchlíků různých národností v téměř všech zkoumaných kategoriích výzkumu provedeného v Nakivale a Kampale (Betts et al., 2019).

Historický kontext také hraje výraznou roli v jejich integraci. Somálští uprchlíci mají příležitost navázat na systém podpory somálské komunity existující hlavně v Kampale. Také častěji zaměstnávají ve svých podnicích zaměstnance stejné národnosti (Omata, Kaplan, 2013). Etnická pestrost uprchlíků někdy způsobí, že jsou spolu přinuceni koexistovat příslušníci skupin, které spolu měli v minulosti konflikty. Toto je také někdy zdrojem napětí (Bohnet, 2017).

Rozdílná je také situace žen. Míra zaměstnanosti žen je nižší než u mužů. To může být z části vysvětleno péčí o děti a kulturními normami, avšak i v porovnání s ugandskými ženami je procento zaměstnaných nižší (Vemura et al., 2016). Mnohé ženy jsou také

samoživitelky, ať už z důvodu ovdovění nebo rozvodu, co jim ještě víc komplikuje možnost se zaměstnat. Některé to také nutí k prostituci (OPM et al., 2017).

Problémem je také sexuální násilí, které je velmi časté a nese se sebou velké stigma pro přeživší. Bjørkhaug (2020b) mapuje některé příběhy přeživších v Nakivale. Pro většinu z nich je společný pocit bezmocnosti a nedostatku podpory. Ti, kteří tuto událost nahlásí, se také málokdy setkají s vstřícným jednáním ze strany autorit a viníci jsou často nepotrestáni. Podle OPM a UNHCR (2020) je hlavním problémem nedostatek prevence a podfinancování bezpečnostních složek. Není také dostatek dobře vyškoleného personálu a chybí jim logistická podpora.

4.9 Shrnutí

I když z pohledu práv a svobod je Uganda nejprogresivnější stát v Africe a důraz na soběstačnost bývá často dáována za vzor ostatním státům, samostatná situace uprchlíků v Ugandě není tak idylická. Současný rozměr uprchlické krize vytváří mnohé výzvy pro současný uprchlický režim a komplikace v cestě za vizí společného rozvoje komunit a uprchlické populace. Podle zprávy UNHCR (2022a) se dá také předpokládat, že množství násilně přesídlených lidí v regionu bude v budoucnosti růst z důvodu přetrvávající nestability. Důsledky enviromentálních katastrof také můžou vést k zhoršené potravinové bezpečnosti v regionu, která také může přinutit mnoho lidí k útěku ze země. Je tedy otázkou, jak udržitelný bude současný režim a jak efektivně bude schopen reagovat na rostoucí tlak na zdroje.

Podle (Ahimbisibwe, 2019) je pro zvládnutí současné krize potřebná větší podpora mezinárodní komunity a vyšší investice do pomoci uprchlíkům. Podle UNHCR je na projekty nutné k naplnění cílů ReHoPE roce 2022 získáno jen 5 % potřebných financí. To je obzvlášť při současném rozměru uprchlické krize alarmující a může vést k výpadku esenciálních forem asistence. Mnohé uprchlické osady už také dosáhli maximálního počtu uprchlíků, které je možné hostit, avšak nárůst žadatelů o půdu se nijak nezpomaluje (UNHCR, 2022d).

Limitujícím faktorem pro mnohé uprchlíky zůstává přetrvávající chudoba a závislost na zdrojích, která je více než nevhodným uprchlickým režimem způsobena celkovou socioekonomickou situací v zemi. Nedostatek zdrojů, příležitostí a slabá kvalita služeb je problémem i pro místní obyvatele, avšak zasahuje více uprchlíky. Tyto problémy také

narůstají s větším počtem uprchlíků. Dokud tedy nepřijde k stabilizaci situace v regionu, výrazné zlepšení situace pravděpodobně nenastane.

5. Dopady na místní komunity

Úspěšnost ugandské strategie také velmi záleží na ochotě místních komunit aktivně přijmout uprchlíky a podělit se s nimi o zdroje, které jsou v některých částech země velmi cenné. Přítomnost uprchlíků má také dalekosáhlé důsledky na širokou škálu oblastí života a vede k transformaci této společnosti. Některým z těchto důsledků se bude věnovat tato kapitola.

5.1 Ekonomické dopady

Jedním z hlavních cílů uprchlického režimu v Ugandě je také zmírnit zátěž dopadající na regiony přijímající uprchlíky. Dochází k budování nové infrastruktury a podporují se snahy uprchlíků o soběstačnost. Vytvoření uprchlických osad také vede k větší přítomnosti mezinárodních organizací a k vzniku nových projektů. Pozitivní dopad těchto změn by měli sloužit také k prospěchu přijímající komunitě (Vemura et al., 2017).

Uprchlíci žijící v osadách utrácejí peníze za služby a zboží, co může mít pozitivní dopad na místní ekonomiku. To potvrzuje výzkum provedený v oblasti Rwamwanja a Adjumani. Přítomnost uprchlických osad zde vedla k zvýšení reálného příjmu místní i uprchlické komunity. Toto zvýšení bylo vyšší u místní komunity, protože obvykle disponují větším množstvím prostředků, co jim umožňuje lépe reagovat na změny poptávky. Někteří uprchlíci také zakládají podniky a mohou tím vytvářet i pracovní pozice pro Ugandany. V Ajumani až 35 % uprchlických podniků zaměstnávalo převážně místní. Generovaný příjem v těchto oblastech převyšoval náklady spojené s potravinovou asistencí (Taylor, 2016).

Přítomnost uprchlíků může také vést k vytvoření dalších podniků a služeb cílených na uprchlíky, co může mít pozitivní dopad i na místní. Podle Betts et al. (2019) z přítomnosti uprchlíků v Kampale mají prospěch hlavně podniky poskytující telefonní služby, pronajímatelé ubytování a řeznictví.

Významný dopad na ekonomiku má také somálská komunita. Ta v Ugandě existuje už dlouho a je napojena na mezinárodní systém podpory diaspory. Hlavně v 90. letech mnoho somálských uprchlíků využilo privatizace a investovalo do podniků spojených s dopravou a distribuce pohonných látek. Mnozí Somálci také mají příjem díky remitencím, co jim poskytuje kapitál potřebný k zakládání podniku. V Kampale se také

velké množství Somálců věnuje pohostinství (Iazzolino, Hersi, 2019). To vytváří množství pracovních pozic, které z většiny zastávají právě Ugandžani (World Bank, 2018).

S vytvořením uprchlických osad je také nutné vybudovat nové školy, zařízení poskytující sociální služby a infrastrukturu. Tyto zařízení musí být podle ugandské legislativy zpravidla přístupné i pro místní komunitu a aspoň 30 % jejich služeb by mělo být cíleno na ně. Díky tomu se zvyšuje dostupnost vzdělání v lokalitách, které jsou velmi izolované. Vybudování nových zdrojů pitné vody také vedlo ke zlepšení vztahů s uprchlíky v osadě Rwamwanja, co pomohlo s nedostatkem vody i místním (Vemura et al., 2016). Kvalitnější cesty také zlepšují spojení s městy, což má pozitivní efekt na dynamiku lokální ekonomiky (UNDP, 2018).

Regiony, které hostí největší počet uprchlíků jsou také nejchudší z celé země. Přítomnost těchto osad může znamenat velký tlak na zdroje, avšak i příležitost pro místní rozvoj. Severní část Ugandy je už dlouhodobě méně rozvinutá než zbytek země. Kaiser (2005) vyjadřuje myšlenku, že ugandská vláda umísťuje uprchlické osady úmyslně do méně rozvinutých oblastí, protože jejich přítomnost znamená větší zapojení mezinárodních organizací a zvýšení investic v těchto regionech.

5.2 Přístup k sociálním službám

Navzdory deklarované dostupnosti těchto zařízení pro místní komunity, někdy dochází k vzniku paralelního systému a přínos pro lokální komunity není tak výrazný, jak by se očekávalo. Jedná se hlavně o případ zdravotnictví. To může být také zodpovědné za rozdílné výsledky v nákladech za zdravotnictví pro místní komunitu a uprchlíky. Místní obvykle navštěvují nemocnice řízené státem, v kterých jsou obvykle vyšší poplatky. Uprchlíci mají zase lepší přístup do levnějších nemocnic provozovaných mezinárodními organizacemi. Rozdíly jsou také v přístupu k pitné vodě a sanitaci, která je také lepší pro uprchlíky (World Bank, 2018).

Členové hostící komunity mohou také navštěvovat školy primárně vybudované pro potřeby uprchlíků, což zvyšuje dostupnost vzdělání, hlavně v izolovaných komunitách. Stejně jako uprchlíci ale mají problém financovat vyšší stupně vzdělání. (Vemura et al., 2016)

V oblastech hostících velké množství uprchlíků dochází k budování středních škol mezinárodními organizacemi, hlavně UNHCR. Ty jsou přístupné i místním, avšak platí

vyšší školné než uprchlíci (Vemura et al., 2016). Vzdělání se také stává dostupnější i místním díky školám zakládaným somálskou komunitou hlavně v Kampale. Tyto školy mají obvykle menší školné, v porovnání se školami vedenými státem (Betts et al., 2019).

5.3 Názory místních a spory

Velké množství Ugand'anů má díky pohnuté historii Ugandy osobní zkušenosti s nucenou migrací ať už v důsledku vojenských diktatur, občanským válkám nebo pronásledování. To jim může dávat větší vhled a pochopení problémů a situace uprchlíků. Otázkou ale zůstává, jestli tento kladný postoj k uprchlíkům přetrvává i při současném rozměru uprchlické krize a populačnímu nárůstu. Omezený přístup k zdrojům a přetížení sociálních služeb by v budoucnosti mohlo být důvodem sporů mezi uprchlíky a místní komunitou.

Jedním z hlavních cílů legislativy je zapojení místních komunit a uprchlíků do procesu plánování a rozhodování. Toto má předcházet případným sporům, zvýšit pocit vlastnictví realizovaných projektů a zajistit, aby byl výsledek v souladu s potřebami všech (Government of Uganda, World Bank, 2017). V realitě tomu ale ne vždy tak je, co má negativní dopady hlavně na místní obyvatelstvo. Největším problémem a také nejčastějším důvodem sporů bývá distribuce půdy uprchlíkům. V mnohých lokalitách jsou také velmi nejasné majetkové poměry, které jsou způsobeny komplikovanou historií daných oblastí. V případě severní části země je to důsledkem dlouhých konfliktů, které vedly k vnitřnímu přesídlení velkého množství lidí (UNDP, 2017).

Efekt uprchlických osad na místní také není jednotný a závisí na už předem existujícím kontextu. To má také vliv na to, jak hostící komunita akceptuje uprchlíky a na možnost vzniku případných konfliktů. V Rhino Camp byla větší dostupnost půdy a oblast byla méně osídlená, díky čemuž také nedošlo k sporům o půdu. Místní také uvítali, že s vytvořením uprchlické osady bude vybudována škola a zdravotnické středisko (Bohnet, 2017).

Největší množství sporů mezi místní komunitou a uprchlíky vznikalo hlavně v oblastech, kde nedocházelo k předchozí konzultaci s místními. Navzdory faktu, že jedním z cílů legislativy je zapojení místních komunit je asistence uprchlíkům stále velmi centralizovaná. To komplikuje tok informací a možnost flexibilně reagovat na současnou situaci komunit a uprchlíků, zejména v severní části (Bohnet, 2017).

Nejvýraznějším případem ignorace potřeb místních je Nakivale. Osada hostila uprchlíky od 50.let a velký počet Ugandů zde žijících bylo v minulosti donuceno k vnitřnímu přesídlení. V posledních letech však pod náporem uprchlíků začalo docházet k sporům o půdu (Betts et al., 2019). V roce 2013 vláda vyhlásila celou oblast za určenou pro uprchlíky a Ugandé žijící v Nakivale tak ztratili nárok na své pozemky. Pro mnohé z nich to znamená ztrátu jediného zdroje obživy a vysídlení z místa kde prožili někdy i celý život. Úřady na ně začali vytvářet intenzivní tlak, aby tyto pozemky opustili v prospěch uprchlíků. Časté bylo například ničení úrody a staveb nebo zastrasování. Od vlády také nedostali žádné kompenzace ani náhradní pozemek (Bjørkhaug, 2020a). Obavy ze zabránění půdy a nedůvěra také způsobuje napětí v dalších hostících komunitách. To může vést k neochotě místních obyvatel uprchlíky přijmout nebo v krajních případech i k násilnostem. Příkladem může být incident v osadě Rwamwanja v roce 2013, kdy členové místní komunity při snaze získat zpět svůj pozemek zabili úředníka, který měl na starosti přidělování půdy uprchlíkům (Vemura et al., 2016).

Navzdory těmto problémům celkový názor na uprchlíky je většinou pozitivní (Vemura et al., 2016) i v Nakivale kde často dochází k sporům o půdu, členové místní komunity vyjadřovali sympatie uprchlíkům. Důvodem může být rozšířená zkušenost s nucenou migrací, kterou má velké procento Ugandů (Betts et al., 2019). Uprchlíkům také nebylo dáváno za vinu zábor půdy, protože členové místní komunity si byli vědomí zodpovědnosti vlády za tuto situaci (Bjørkhaug, 2020a).

Míra akceptace uprchlíků byla také rozdílná v závislosti na lokalitě. Nejlepší vztahy byli tam, kde si vzájemně ekonomicky nekonkurovali a nedocházelo k prohlubování nedostatku zdrojů. Místní si také uvědomují ekonomické propojení s uprchlíky a jejich přínos. Navzdory menším konfliktům tak společné soužití zůstávalo převážně mírumilovné (Betts et al., 2019).

Pozitivní pohled na uprchlíky měli také místní v Kampale. To může být také jeden z důsledků propojení sociálních služeb s místními (World Bank, 2018).

Podle Kreibaum (2016) ale v některých lokalitách začíná převládat názor, že negativní důsledky přijetí uprchlíků převáží ty pozitivní a místní začínou vnímat uprchlíky spíše jako zátěž než přínos. Místa, kde byli vybudovány osady byli původně málo osídlené a nacházelo se tu mnoho neobdělávaných pozemků, co výrazně usnadňovalo přidělování půdy uprchlíkům. Většina z těchto míst však zaznamenala velký populační nárůst, co

vytvořilo větší tlak na zdroje. Někteří také vyjádřili názor, že uprchlíci dostávají větší podporu. Pravdou je, že větší počet uprchlíků dostává potravinovou asistenci (WFP, 2021). Důvodem ale je, že větší počet uprchlíků žije pod hranicí chudoby a jak bylo ukázáno v předchozí kapitole, jejich možnosti dosažení soběstačnosti jsou značně omezené.

5.4 Bezpečnost

Přijímání uprchlíků se také často neobejde bez diskusí o bezpečnosti ve státě. V kontextu dlouhodobé politické nestability regionu existuje možnost další eskalace bojů nebo rozpoutání mezinárodního konfliktů. Problémem může být také hromadné přijímání uprchlíků z Konga a Jižního Súdánu bez delších kontrol v důsledku současné velké uprchlické krize. Za posledních pár let také došlo k několika teroristickým útokům v Ugandě organizovaných somálskou organizací Al-Shabaab jako odpověď na zapojení Ugandy do konfliktu v Somálsku. Největší byl v roce 2010 v Kampale kdy zahynulo 74 lidí. Somálská komunita si ale uvědomila, jaký negativní důsledek tyto události mohou mít na běžné Somálce žijící v Ugandě a výrazně se zapojila do spolupráce s bezpečnostními orgány země na potlačení terorismu (Iazzolino, Hersi, 2019).

Obavy vzbuzuje možnost militarizace uprchlíků. Dlouhodobý charakter uprchlické situace, těžké životní podmínky a nedostatek perspektivy k tomu vytvářejí ideální podmínky. Příkladem z minulosti můžou být uprchlíci z Rwandy. Ti z důvodu politické nestability a etnického napětí mezi etniky Tutsiů a Hutů přicházeli do Ugandy už od konce padesátých let. Jednalo se hlavně o příslušníky etnika Tutsiů, kteří utíkali před represemi rwandské vlády a častými násilnostmi. Většina uprchlíků se usadila v jihozápadní části země a integrovali se do místních komunit. Neztratili ale svoji národní identitu a mnozí doufali v návrat do Rwandy. V průběhu občanské války proti režimu Miliona Oboteho (1980-1986) se rwandští uprchlíci zapojili do bojů na straně současného prezidenta Yoweriho Museveniho. V průběhu války byla vytvořená Rwandská vlastenecká fronta (RPF), která v průběhu konfliktu měla možnost získat cenné zkušenosti pro potenciální vojenskou invazi Rwandy. K té přišlo v roce 1990 a RPF se chopilo vlády (Adisa, 1995). Napětí mezi etniky ale nadále překonávalo a vyvrcholilo genocidou v roce 1994. Ta vedla k další vlně rwandských uprchlíků do Ugandy (Kington, 2017).

K další internacionalizaci konfliktu přišlo v případě povstaleckých skupin z Jižního Sudánu. Ti se v uprchlických táborech připravovali na boje, rekrutovali zde bojovníky a prováděli útoky na ugandských hranicích. Ugandská vláda je podporovala a dodávala jim zbraně, co značně narušilo vztahy s vládou v Chartúmu (Ahimbisibwe, 2013).

5.5 Environmentální důsledky

Důležitým bodem současné legislativy je jednání s ohledem na environmentální situaci v lokalitě, kde jsou uprchlické osady a snaha o dosažení udržitelnosti (Government of Uganda, World Bank, 2017). Tento aspekt v poslední době roste na významu. Uganda v poslední době zaznamenává možné důsledky globální změny klimatu. Dochází k výkyvům počasí a narůstá průměrná teplota. Hrozí také častější povodně, ale také sucha. To může mít významné negativní dopady na celou Ugandu vzhledem k tomu, že se jedná o nízkopříjmovou zemi, která je z velké části závislá na zemědělství (Ministry of Water and Environment, 2019).

Podle Světové banky a FAO a (2020) je rychlost deforestace v Ugandě jednou z největších na světě - každý rok ztratí asi 4% lesních ploch a v důsledku rychlého růstu populace se nároky na zdroje zvyšují. Většina uprchlíků i členů místní komunity je závislých na dřevě jako na zdroji paliva a stavebního materiálu. V některých oblastech také dochází k vypalování lesů, aby se vytvořil prostor pro zemědělství. Velké množství uprchlíků může znamenat další zvýšení tlaku na zdroje. V některých lokalitách, které hostí uprchlíky došlo k výraznému zrychlení deforestace a současné tempo je neudržitelné. To je vidět na příkladu osady Bidibidi, kde by při současném tempu došlo k úplnému odlesnění do tří let (FAO, UNHCR, 2017).

Preference zemědělství jako prostředek získání soběstačnosti a velký nárůst populace vytváří velký tlak na všechny přírodní zdroje. V Ugandě také dochází k velkému úbytku mokřadů. Od roku 1994 pokleslo jejich procento z 15 % na současných 8 %. Jedním z důvodů bylo zabírání těchto míst nejen uprchlíky ale i místní komunitou (Ministry of Water and Environment, 2019). Podle Bintoora (2013) od 90.let došlo v Nakivale k zvýšení zemědělské činnosti, která byla méně šetrná k mokřadům v okolí. Toto vedlo k sesuvům půdy, znečištění vody a snížení biodiverzity. Hlavním důvodem byl přechod z pastevectví na pěstování. Důvodem tohoto může být také fakt, že kvůli většímu záboru půdy uprchlíky už nebyl dostatečný prostor na pastvu. Mnozí proto pásli zvířata v chráněné oblasti. V oblasti také došlo k výraznému nárůstu populace, zejména

uprchlíků z Konga. Nedostatečná kanalizace také vytváří riziko dalšího znečištění vody (Adonia, Kukurungu, 2014).

Je tedy potřebné najít kompromis mezi potřebou lidí užívat půdu ke své obživě a ochranou životního prostředí tak aby nedocházelo k další degradaci, ale současně aby nebylo ohroženo živobytí lidí závislých na zemědělství. Toho nebylo vždy dosaženo nejlepším způsobem, jak je vidět na příkladu Nakivale. Podle Bjørkhaug (2020a) byli obyvatelé užívající půdu násilně vysídleni bez možnosti náhrady, co významně ovlivnilo jejich příjem a vedlo některé k názoru, že ugandská vláda upřednostňuje zájmy uprchlíků před zájmy vlastních občanů.

Je ale těžké odhadnout skutečnou míru dopadů uprchlíků na společnost vzhledem k faktu, že Uganda přijímá uprchlíky dlouhodobě. Jisté ale je, že současná situace vytváří velký tlak na přijímající komunity, současný model asistence a na omezené zdroje. Problémy také vytváří nedostatečná komunikace autorit s přijímajícími komunitami a autoritářský systém v zemi. Situace také závisí od stability celého regionu a je tedy potřebné nalézt řešení pro situace, které nutí uprchlíky k útěku ze země.

Závěr

Uganda má dlouholetou tradici přijímání uprchlíků podobně jako ostatní státy v regionu. V porovnání s nimi však výrazně vyniká ve štěrnosti poskytované asistenci a v garanci práv uprchlíků díky čemuž bývá někdy dávána za vzor ostatním státům. Na rozdíl od porovnávaných států, uprchlíci v Ugandě nejsou umísťováni do uzavřených táborů, ale jsou převážně v uprchlických osadách, které jsou propojené s místními komunitami. Důraz je kladen na soběstačnost a z toho důvodu mají uprchlíci možnost zaměstnat se nebo podnikat. Uprchlíci by také mají možnost obdělávat půdu, která jim byla přidělena. Keňa a Etiopie už postupně také přecházejí na tento systém, avšak stále existují mnohé omezení.

V porovnávaných státech jsou uprchlíků kladeny mnohé překážky v cestě za zaměstnáním nebo vzděláním. Proto jsou také více závislí na humanitární asistenci poskytované organizacemi. To však v některých případech může mít paradoxně pozitivní dopad na jejich aktuální situaci z důvodu větší kvantity této asistenci. Otázkou ale je, jak je tato situace udržitelná z dlouhodobého hlediska (Betts et al., 2019). Většina uprchlíků v těchto lokalitách je v dlouhodobé uprchlické situaci, co vytváří nejen tlak na přijímací komunity, ale hlavně na samotné uprchlíky. Potřebné je proto hledat řešení reflektující jejich potřeby a poskytující jim určitou míru autonomie. Nutné je také poskytnout uprchlíků možnost trvalého řešení. To ale bohužel nemají ani v Ugandě.

Samotná situace uprchlíků v Ugandě není jednoduchá. Uprchlický režim jim sice nabízí mnohé možnosti, avšak jsou limitováni mnohými vnějšími faktory. Navzdory deklarovaní snaze vlády o zprostředkování jejich soběstačnosti, jen malá část uprchlíků na ni skutečně dosáhne. Převážná část uprchlíků také žije ve velké chudobě a patří mezi nejvíce zranitelné skupiny obyvatel. Problémem je nedostatečné flexibility asistenci ale i celkový kontext regionů hostících uprchlíky. V současnosti Uganda také hostí největší uprchlickou populaci v Africe, co vytváří velký tlak na zdroje a vedlo k snížení asistenci. Problémem je hlavně nedostatek kvalitní půdy, ke které už většina uprchlíků nemá přístup a chybí i místní komunitě. Současný režim také nenabízí podporu pro jiné formy zaměstnání.

Množství uprchlíků a míra jejich integrace má také výrazné dopady na místní komunity. Ty se projevují v různé v konkrétních komunitách v závislosti na existujícím kontextu. Jak bylo prezentováno v této práci, přítomnost uprchlíků může mít mnohé pozitivní

dopady na místní obyvatele, zejména na jejich ekonomickou situaci a na dostupnost služeb. To také asi přispělo k míře akceptace uprchlíků mezi místními. I v oblastech s horší dostupností zdrojů a větší mírou vzájemné konkurence převládal pozitivní názor na uprchlíky a soucit s jejich situací. Navzdory tomu, čím dál častěji dochází ke konfliktům mezi místními komunitami a uprchlíky. Zodpovědnost za tyto spory ale nesou převážně úřady, které ignorují potřeby místních komunit a nespolupracují s nimi při rozhodování. Neefektivní plánování také může mít velké negativní na životní prostředí a nepřímo také na bezpečnost. Nedostatek perspektivy do budoucnosti a zoufalá situace může vést některé uprchlíky k radikalizaci nebo ke zločinu.

Současná situace tedy znamená velké výzvy a v některých případech znásobuje už existující problémy, avšak může také přinést mnohé pozitivní efekty na místní komunity. Největší limity však tvořila zhoršená ekonomická situace, autoritářský režim nespolupracující s komunitami a velký nápor na režim podpory. Pro dlouhodobé řešení je ale potřebné zlepšit situaci na mezinárodní úrovni a řešit důvody těchto situací.

Seznam literatury

Adisa, J. 1995. *The Comfort of Strangers: The Impact of Rwandan Refugees in Neighbouring Countries*. IFRA-Nigeria.

Adonia, K., Kakurungu, B. 2014. Assessment of the effects of changing land use from pastoralism to crop farming on Lake Nakivale wetland system in Isingiro District, Uganda. *Journal of African Studies and Development*, 6(4), pp.56-66.

Ahimbisibwe, F. 2019. Uganda And The Refugee Problem: Challenges And Opportunities. *African Journal Of Political Science And International Relations*, 13 (5), pp.62-72.

Ahimbisibwe, F. 2013. The Refugee Dilemma: Refugee Rights versus State Security in Uganda. *Research Journal of Social Science & Management*, 03(6), pp.9-18.

Atamanov, A., Beltramo, T., Waita, P. and Yoshida, N. 2022. COVID-19 socioeconomic impact worsens for refugees in Uganda. [online] *World Bank Blogs*. Dostupné zde: <https://blogs.worldbank.org/dev4peace/covid-19-socioeconomic-impact-worsens-refugees-uganda>

Beltramo, T. and Pape, U. 2021. After three decades, how are refugees in Kenya's Kakuma refugee camp faring? [online] *UNHCR Blog*
Dostupné zde: <https://www.unhcr.org/blogs/after-three-decades-how-are-refugees-in-kenyas-kakuma-refugee-camp-faring/>

Betts, A., Chaara, I., Omota, N., Sterck, O. 2019. Refugee Economies in Uganda: What Difference Does the Self-Reliance Model Make?. *Refugee Studies Centre, University of Oxford* (Oxford: RSC)

Bintoora, K. 2013. The cost of poor land use practices in Lake Nakivale Wetland in Isingiro District, Uganda. *African Journal of Environmental Science and Technology*, 7(6), pp.448-456.

Bjørkhaug, I. 2020b. Sexual Exploitation, Rape and Abuse as a Narrative and a Strategy. *Doing Fieldwork in Areas of International Intervention*. pp.257-270

Bjørkhaug, I. 2020a. Revisiting the Refugee–Host Relationship in Nakivale Refugee Settlement: A Dialogue with the Oxford Refugee Studies Centre. *Journal on Migration and Human Security*, 8(3), pp.266-281.

Bohnet, H., Schmitz-Pranghe, C. 2019. Uganda: a role model for refugee integration?. *BICC Working Paper, 2/2019*. Bonn: Bonn International Center for Conversion (BICC).

Ebere, R., N., Mwesigwa, D. 2021. The effectiveness of social inclusion of refugees in Kiryandongo refugee settlement community of mid-western Uganda. *Asian Journal of sustainable business research*, 2 (2): pp.76-94.

FAO, UNHCR. 2017. Rapid woodfuel assessment: 2017 baseline for the Bidibidi settlement, Uganda. Rome: Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) and Geneva, Switzerland: United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR).

Government of Uganda. 2006. Uganda: The Refugee Act, Act 21. Kampala: National Legislative Bodies / National Authorities.

Government of Uganda. 2010. Uganda: The Refugees Regulations. Kampala: National Legislative Bodies / National Authorities.

Government of Uganda, UNHCR. 2004 Self-Reliance Strategy (1999 – 2003) For Refugee Hosting Areas in Moyo, Arua and Adjumani Districts, Uganda. Report of the Mid-term Review. Kampala: UNHCR.

Government of Uganda, World Bank. 2017. REHOPE - refugee and host population empowerment. *Strategic Framework Uganda*.

Graham, J. and Miller, S. 2021. From Displacement to Development: How Ethiopia Can Create Shared Growth by Facilitating Economic Inclusion for Refugees - Refugees International. *Refugees International*. Centre for Global Development.

Human Rights Watch. 2022c. Burundi: Suspected Opponents Killed, Detained, Tortured. [online] *Worlds Rights Watch*

Dostupné zde: <https://www.hrw.org/news/2022/05/18/burundi-suspected-opponents-killed-detained-tortured>

Human Rights Watch. 2022d. Rwanda: Wave of Free Speech Prosecutions. [online] *Worlds Rights Watch*.

Dostupné zde: <https://www.hrw.org/news/2022/03/16/rwanda-wave-free-speech-prosecutions>

Human Rights Watch. 2022b. World Report 2022: Rights Trends in South Sudan. [online] *Worlds Rights Watch*.

Dostupné zde: <https://www.hrw.org/world-report/2022/country-chapters/south-sudan>

Human Rights Watch. 2022a. World Report 2022: Rights Trends in Uganda. [online] *Worlds Rights Watch*.

Dostupné zde: <https://www.hrw.org/world-report/2022/country-chapters/uganda>

Iazzolino, G., Hersi, M. 2019. Shelter from the storm: Somali migrant networks in Uganda between international business and regional geopolitics. *Journal of Eastern African Studies*, 13:3, pp.371-388.

International Refugee Initiative. 2015. The State of Freedom of Movement for Refugees in Tanzania: An Overview. [online] *International Refugee Initiative*.

Dostupné zde: <https://reliefweb.int/report/united-republic-tanzania/state-freedom-movement-refugees-tanzania-overview>

International Rescue Committee (IRC). 2022. Kenya: IRC welcomes President Kenyatta's move to sign the Refugee Bill into law. [online] *International Rescue Committee (IRC)*.

Dostupné zde: <https://www.rescue.org/press-release/kenya-irc-welcomes-president-kenyattas-move-sign-refugee-bill-law>

Kaiser, T. 2005. Participating in Development? Refugee protection, politics and developmental approaches to refugee management in Uganda. *Third World Quarterly*, 26:2, pp.351-367,

Kingston, L. 2017. Bringing Rwandan Refugees 'Home': The Cessation Clause, Statelessness, and Forced Repatriation. *International Journal of Refugee Law*, 29(3), pp.417-437.

Kreibaum, M. 2016. Build towns instead of camps: Uganda as an example of integrative refugee policy, *Briefing Paper, No.19/2016*, Deutsches Institut für Entwicklungspolitik (DIE), Bonn.

Kuch, A. 2017. Naturalization of Burundian Refugees in Tanzania: The Debates on Local Integration and the Meaning of Citizenship Revisited, *Journal of Refugee Studies*, Volume 30, Issue 3, September 2017, pp. 468–487.

Medecins sans Frontieres, 2020. In search of Dignity: Refugees in Kenya face Reckoning. Nairobi: Medecins sans Frontieres.

Ministry of Health, The republic of Uganda. World Health Organization. 2005. Health and mortality survey among internally displaced persons in Gulu, Kitgum and Pader districts. *MoH/WHO Study Report, Northern Uganda*. Kampala: Ministry of Health.

Omata, N. and Kaplan, J. 2013. Refugee livelihoods in Kampala, Nakivale and Kyangwali refugee settlements Patterns of engagement with the private sector. *Working Paper Series no.95*. Refugee Studies Centre Oxford Department of International Development.

OPM Office of Prime Minister, UNHCR, 2019. OPM and UNHCR joint statement: Uganda maintains its open-door policy for refugees. [online]. *OPM Office of the Prime Minister, UNHCR*.

Dostupné zde: <https://www.unhcr.org/afr/5d96fd154.pdf>

OPM Office of Prime Minister, UNHCR. 2020. Uganda - Country Refugee Response Plan July 2020 — December 2021. Kampala: Interagency

OPM Office of the Prime Minister, UNHCR. 2022. Uganda Refugees and Asylum seekers as of 32/Mar/2022. [online]. *OPM Office of the Prime Minister, UNHCR*.

Dostupné na: <https://data.unhcr.org/en/documents/download/92192>

OPM Office of Prime Minister, UNHCR, WFP, Development Pathways. 2020. Analysis of Refugee Vulnerability in Uganda. *Working Paper January 2020*. OPM Office of the Prime Minister, UNHCR.

Poole, L. 2019. The refugee response in northern Uganda, Resources beyond international humanitarian assistance. *HPG Working Paper*. Overseas Development Institute.

REACH, UNHCR, RINGO, ACTED. 2021. Uganda - Rapid Briefing Note: Impact of the COVID-19 resurgence in refugee-hosting districts, July 2021. [online]. *REACH Initiative*.

Dostupné zde: https://www.impact-repository.org/document/reach/138ce7c1/REACH_UGA_COVID-19-briefing-note_Refugee-districts_July21.pdf

Ruadel, H., S. Morrison-Métois. 2017. Responding to Refugee Crises: Lessons from evaluations in Ethiopia and Uganda as countries of destination, *OECD Development Co-operation Working Papers*, No. 38, OECD Publishing, Paris.

Solf, B., Rehberg, K. 2021. The Resettlement Gap: A Record Number of Global Refugees, but Few Are Resettled.[online]. *Washington, DC: Migration Policy Institute*.

Dostupné zde: <https://www.migrationpolicy.org/article/refugee-resettlement-gap>

Tulibaleka, P., Tumwesigye, K. and Nakalema, K. 2021. Protracted refugees: Understanding the challenges of refugees in protracted refugee situations in Uganda. *Journal of African Studies and Development*, 14(1), pp.1-11.

UNDP. 2018. Understanding Land Dynamics and Livelihood in Refugee Hosting Districts of Northern Uganda. Kampala: United Nations Development Programme (UNDP).

UN General Assembly. 1951. Convention Relating to the Status of Refugees, 28 July 1951, United Nations, Treaty Series, vol. 189, p. 137. UN General Assembly.

UNHCR. 1997. UNHCR Note on the Principle of Non-Refoulement. UN High Commissioner for Refugees (UNHCR).

UNHCR. 2004a. Protracted Refugee Situations. 10 June 2004, EC/54/SC/CRP.14. UN High Commissioner for Refugees (UNHCR).

UNHCR. 2004b. Self-Reliance Strategy (1999 – 2003) For Refugee Hosting Areas in Moyo, Arua and Adjumani Districts, Uganda. *Report of the Mid-term Review*. UNHCR Office Uganda.

UNHCR. 2005. Handbook for Self-Reliance, August 2005, First edition. UN High Commissioner for Refugees.

UNHCR. 2011. Refugee Protection and Mixed Migration: The 10-Point Plan in action, UN High Commissioner for Refugees February 2011. UN High Commissioner for Refugees (UNHCR).

UNHCR. 2021. United Republic of Tanzania. *Fact Sheet*. [online]. *UN High Commissioner for Refugees (UNHCR)*.

Dostupné zde: <https://reporting.unhcr.org/document/1689>

UNHCR. 2022c. Comprehensive refugee response framework. [online]. *UN High Commissioner for Refugees (UNHCR)*.

Dostupné zde: <https://www.unhcr.org/comprehensive-refugee-response-framework-crrf.html>

UNHCR. 2022b. Country – Uganda. [online]. *UN High Commissioner for Refugees (UNHCR)*.

Dostupné zde: <https://data.unhcr.org/en/country/uga>

UNHCR. 2022a. East and Horn of Africa, and the Great Lakes Region. *Operational Update, January-March*. UN High Commissioner for Refugees (UNHCR).

UNHCR. 2022d. Uganda Country Refugee Response – April-June 2022. *Emergency Appeal*. UN High Commissioner for Refugees (UNHCR).

UNHCR. 2022e. UNHCR welcomes Ethiopia law granting more rights to refugees. [online]. *UN High Commissioner for Refugees (UNHCR)*.

Dostupné zde: <https://www.unhcr.org/news/press/2019/1/5c41b1784/unhcr-welcomes-ethiopia-law-granting-rights-refugees.html>

UNHCR. 2022f. South Sudan Regional Refugee Response Plan. January-December 2022. UNHCR Regional Bureau for East and Horn of Africa, and the Great Lakes.

UN News. 2022. Burundi refugees in Tanzania living in fear: UN rights experts. [online]. *UN News*.

Dostupné zde: <https://news.un.org/en/story/2021/04/1089632>

Vemuru V., Araya Y.Y., Gossa E.T., Kalumiya C.K., Nkunda D.R., Buyinza F., Klose K.H. 2016. An Assessment of Uganda's Progressive Approach to Refugee Management the World Bank. Washington DC. The World Bank.

World Bank. 2018. Informing the Refugee Policy Response in Uganda: Results from the Uganda Refugee and Host Communities 2018 Household Survey (English). Washington, D.C.: World Bank Group.

World Bank, 2022a. *Uganda: Overview*. World bank in Uganda.[online]. *The World Bank Group*.

Dostupné zde: <https://www.worldbank.org/en/country/uganda/overview#1>

World Bank. 2022b. *Uganda. Country Profile*. World Development Indicators database [online]. *The World Bank Group*.

Dostupné zde: https://databank.worldbank.org/views/reports/reportwidget.aspx?Report_Name=CountryProfile&Id=b450fd57&tbar=y&dd=y&inf=n&zm=n&country=UGA

World Bank. FAO. 2020. Assessment of Forest Resource Degradation and Intervention Options in Refugee-Hosting Areas of Western and Southwestern Uganda. *World Bank and FAO*.

World Factbook. 2022. Central Intelligence Agency [online]. *Washington, DC*. Dostupné na: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/uganda/>

World Food Programme. 2021. Annual Country Report 2021 Uganda. [online] *World Food Programme*.

Dostupné na: https://www.wfp.org/operations/annual-country-report?operation_id=UG01&year=2021#/23373